

CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

amis

BILTEN

17 – 2009 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

22. april 2009. Vol. 4, Broj 17 Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2-3
Pregled cijena žive stoke	3-7
Paraziti kod ovaca	8

PONUDA NA STOČNIM PIJACAMA

Slaba ponuda prasadi

U toku prethodne nedjelje bilježimo slabu ponudu prasadi, posebno u Baru gdje je u ponudi bilo svega 3 grla sa cijenom 3,5€/kg žive mjere.

Najbolja ponuda prasadi je bila u Nikšiću 55 grla sa cijenom od 3,5-3,7€/kg žive mjere.

U Beranama u ponudi je bilo 48 prasadi sa cijenom 3,5€/kg žive mjere.

U Pljevljima i Podgorici u ponudi je bilo po 20 prasadi sa cijenom od 3,3 do 3,5€/kg žive mjere.

Prasad u Bijelom Polju su prodavana po cijeni od 3-3,5€/kg žive mjere i u ponudi je bilo 10 grla.

Na svim stočnim pijacama i dalje dominiraju jagnjad, najbolja ponuda je bila u Beranama gdje je u ponudi bilo 100 grla sa cijenom 2,3€/kg žive mjere. Na stočnoj pijaci u Nikšiću nije bilo ponude pa se trgovina obavljala na farmama.

Bar

Prvi put ove godine na pijaci smo imali u ponudi jarad, ponuđeno je oko dvadeset grla po cijeni od 3,5€/kg žive mjere, imali smo još u ponudi na pijaci i troje jagnjadi po cijeni od 3,2€/kg žive mjere. Ostalim kategorijama stoke trgovalo se direktno na farmi dok su cijene na nivou od prethodne nedjelje.

Berane

Na stočnoj pijaci u Beranama ove sedmice bila je dobra ponuda svih vrsta i kategorija žive stoke, najbolja je bila kod priplodnih

ovaca, prasadi, jagnjadi, teladi i priplodnih koza. Cjenovni trend ostao je na nivou od prošle nedjelje, osim kod kategorija junadi, priplodnih krava, jaradi i priplodnih koza. Tražnja je mala.

Nikšić

Ove nedjelje bilježimo blagi pad cijene jagnjadi, pa je sada njihova dominantna cijena 3,2€/kg žive mjere, a ponuda je dobra. Krave melezi sada se prodaju po cijeni od 600 do 900€/grlu. Cijene ostalih vrsta i kategorija su na prošlonedjeljnom nivou, a na stočnoj pijaci i dalje nema ponude.

Pljevlja

Protekle sedmice na pijacama u Pljevljima zabilježena je dobra ponuda stoke. U ponudi je najviše bilo jagnjadi, a cijena im se kretala od 2,5€ do 2,8€ po kg žive mjere zavisno od kvaliteta.

Bijelo Polje

Cijene žive stoke ove nedjelje su na nivou od prethodne. Ponuda, kvalitet grla i tražnja su

prosječni i karakteristični za ovaj period godine.

Podgorica

Veoma slabu posjećenost na podgoričkoj stočnoj pijaci pratila i mala prodaja. Na ponudi je bilo najviše 20-tak prasadi sa prosječnom cijenom od 3,3€ i 40-tak jagnjadi sa cijenom od 3,1 do 3,3€/kilogramu žive mjere. U ponudi je bilo teladi (7 grla) sa cijenom od 3€, a junad (6 grla) su prodavana po 2,2€/kilogramu žive mjere.

CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE
IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 16. – 22. 4. 2009. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	3.00 (3.00-3.00)	2.90 (2.90-3.00)	~	~	~	2.95 (2.95-3.00)
2	Telad 80-160 kg kg	2.90 (2.80-3.30)	2.50 (2.50-2.50)	2.70 (2.70-2.80)	3.20 (3.00-3.50)	3.00 (2.90-3.10)	3.20 (3.00-3.20)	2.92 (2.82-3.07)
3	Junad do 300 kg kg	2.50 (2.30-2.60)	~	1.70 (1.70-1.80)	2.30 (2.00-2.50)	2.00 (1.80-2.10)	2.20 (2.20-2.20)	2.14 (2.00-2.24)
4	Junad preko 300 kg kg	~	2.00 (2.00-2.00)	~	2.00 (1.80-2.20)	1.70 (1.50-1.80)	~	1.90 (1.77-2.00)
5	Krave za klanje kg	0.90 (0.90-0.90)	1.00 (0.80-1.00)	0.90 (0.80-1.00)	1.00 (0.80-1.20)	1.00 (0.90-1.10)	0.90 (0.80-1.00)	0.95 (0.83-1.03)
6	Prasad kg	3.50 (3.50-3.50)	3.50 (3.50-3.50)	3.20 (3.00-3.50)	3.50 (3.50-3.70)	3.50 (3.30-3.50)	3.40 (3.30-3.50)	3.43 (3.35-3.53)
7	Jagnjad kg	3.00 (3.00-3.20)	2.30 (2.30-2.30)	2.40 (2.40-2.70)	3.15 (3.00-3.30)	2.70 (2.50-2.80)	3.10 (2.80-3.30)	2.78 (2.67-2.93)
8	Jarad kg	3.50 (3.50-3.50)	3.00 (3.00-3.00)	~	~	~	~	3.25 (3.25-3.25)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
9	Priplodne ovce grlo	~	120.00 (120.00-150.00)	~	160.00 (140.00-200.00)	~	90.00 (80.00-110.00)	123.33 (113.33-153.33)
10	Priplodne koze grlo	~	120.00 (100.00-200.00)	70.00 (70.00-100.00)	140.00 (130.00-180.00)	~	80.00 (80.00-95.00)	102.50 (95.00-143.75)
11	Priplodne junice HF grlo	~	~	~	1,200.00 (1,000.00-1,500.00)	~	~	1,200.00 (1,000.00-1,500.00)
12	Priplodne junice Smeđa grlo	~	~	~	~	1,200.00 (1,100.00-1,200.00)	~	1,200.00 (1,100.00-1,200.00)
13	Priplodne krave HF grlo	~	~	~	1,300.00 (1,000.00-1,500.00)	~	~	1,300.00 (1,000.00-1,500.00)
14	Priplodne krave Smeđa grlo	~	~	~	~	1,200.00 (1,150.00-1,200.00)	~	1,200.00 (1,150.00-1,200.00)
15	Priplodne krave Melez grlo	850.00 (850.00-850.00)	800.00 (450.00-1,200.00)	~	750.00 (600.00-900.00)	700.00 (650.00-750.00)	~	775.00 (637.50-925.00)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cene žive stoke - stočne pijače u Srbiji za period 13-19.04.2009. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija											Vojvodina						Dominantna cena Srbija							
			Beograd	Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Piroć	Požarevac	Smederevo	Ospionica	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor		S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin				
Dviske	sve		170	---	140	130	155	150	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
Jagnjad	sve		220	200	180	190	210	220	220	200	220	220	220	220	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	220
Jarići	sve		---	---	180	180	170	160	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	180
Junad	do 300 kg	HF	---	---	140	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	140	
Junad	do 300 kg	SM	---	---	170	170	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	170
Junad	>480 kg	sve	180	190	170	180	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	180
Koze	sve		---	---	80	---	100	100	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	100
Krave za klanje	HF		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Krave za klanje	SM		100	110	110	125	100	100	100	105	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	100
Krmače za klanje	>130 kg	sve	120	140	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	100
Ovca	sve		130	120	110	110	120	100	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	100
Ovnovi za priplod	sve		160	150	130	150	160	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	130
Prasad do 15 kg	sve		240	220	220	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	250
Prasad do 25 kg	sve		230	200	210	220	220	230	250	240	250	230	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	230
Priplodne junice	sve		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave	HF		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave (din/griu)	SM		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Šliježad	sve		170	---	140	140	170	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	140
Telad	80-160 kg	HF	250	---	230	---	290	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	250
Telad	80-160 kg	SM	280	270	280	285	290	260	260	220	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	280
Tovljenici	80-130 kg	sve	140	150	140	---	120	130	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	140
Tovljenici	>130 kg	sve	130	150	130	---	---	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	120

Izvor: STIPS

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 93 dinara)

Prikaz cijena u kn/kg za grupu proizvoda / stoka, meso i mesne prerađevine

Prices for product group Stočni sajam-livestock market Tip cijene:

Geografska podjela: HR Regije

U razdoblju: od 13.4.2009 do: 19.4.2009(Tjedan:16)

Uspoređeno s razdobljem: od 30.3.2009 do: 5.4.2009(Tjedan:14)

Proizvod	Tip	Istra, Primorje i Dalmacija			Kontinentalna Hrvatska			Hrvatska		
		Cijena	Stara	Razl.	Cijena	Stara	Razl.	Cijena	Stara	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	Min	24,00	23,00	1,00	22,00	22,00	0,00	22,00	22,00	0,00
	Max	32,00	33,00	-1,00	31,00	30,00	1,00	32,00	33,00	-1,00
	Prosjek	28,09	28,04	0,05	26,22	25,84	0,38	26,28	25,91	0,37
tele holstajn (80-160kg)-calf .	Min	----	----	----	18,00	18,00	0,00	18,00	18,00	0,00
	Max	----	----	----	27,00	27,00	0,00	27,00	27,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	22,49	23,88	-1,39	22,49	23,88	-1,39
junica simental (za klanje)-heifer .	Min	----	----	----	10,00	10,00	0,00	10,00	10,00	0,00
	Max	----	----	----	15,00	15,00	0,00	15,00	15,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	13,59	13,19	0,40	13,59	13,19	0,40
junica holstajn (za klanje)-heifer .	Min	----	----	----	10,00	12,00	-2,00	10,00	12,00	-2,00
	Max	----	----	----	13,00	13,00	0,00	13,00	13,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	11,03	12,50	-1,47	11,03	12,50	-1,47
bik simental (>450kg)-beef .	Min	14,00	13,00	1,00	13,00	14,00	-1,00	13,00	13,00	0,00
	Max	15,00	18,00	-3,00	17,00	17,00	0,00	17,00	18,00	-1,00
	Prosjek	14,50	16,11	-1,61	15,46	15,38	0,08	15,46	15,38	0,08
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	Min	----	----	----	13,00	13,00	0,00	13,00	13,00	0,00
	Max	----	----	----	15,00	15,00	0,00	15,00	15,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	13,63	14,00	-0,37	13,63	14,00	-0,37
krava simental (za klanje)-cow .	Min	0,00	10,00	-10,00	4,00	3,00	1,00	4,00	3,00	1,00
	Max	0,00	11,00	-11,00	12,00	14,00	-2,00	12,00	14,00	-2,00
	Prosjek	0,00	10,50	-10,50	7,34	7,53	-0,19	7,34	7,53	-0,19
odojak (25-35 kg)-piglets .	Min	23,00	23,00	0,00	15,00	15,00	0,00	15,00	15,00	0,00
	Max	32,00	32,00	0,00	26,00	25,00	1,00	32,00	32,00	0,00
	Prosjek	24,20	24,22	-0,02	23,43	22,56	0,87	23,44	22,57	0,87
svinja (80-120 kg)-pig .	Min	11,00	11,50	-0,50	10,00	10,00	0,00	10,00	10,00	0,00
	Max	15,00	13,00	2,00	15,00	16,00	-1,00	15,00	16,00	-1,00
	Prosjek	14,60	12,25	2,35	12,23	11,93	0,30	12,24	11,93	0,31
krmača (za klanje)-sow .	Min	----	----	----	5,00	5,00	0,00	5,00	5,00	0,00
	Max	----	----	----	11,00	11,00	0,00	11,00	11,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	8,25	8,25	0,00	8,25	8,25	0,00
janjad-lambs .	Min	22,00	24,00	-2,00	18,00	19,50	-1,50	18,00	19,50	-1,50
	Max	38,00	38,00	0,00	30,00	30,00	0,00	38,00	38,00	0,00
	Prosjek	25,89	26,77	-0,88	22,66	21,92	0,74	24,94	25,49	-0,55
ovca (za klanje)-sheep .	Min	----	----	----	0,00	8,00	-8,00	0,00	8,00	0,00
	Max	----	----	----	0,00	9,00	-9,00	0,00	9,00	-9,00
	Prosjek	----	----	----	0,00	8,18	-8,18	0,00	8,18	0,00
jare-kid goat .	Min	----	----	----	20,00	20,00	0,00	20,00	20,00	0,00
	Max	----	----	----	20,00	20,00	0,00	20,00	20,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	20,00	20,00	0,00	20,00	20,00	0,00
ždrijebe-foal .	Min	----	----	----	11,00	11,00	0,00	11,00	11,00	0,00
	Max	----	----	----	12,00	12,00	0,00	12,00	12,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	11,50	11,50	0,00	11,50	11,50	0,00
konj-hors .	Min	----	----	----	10,00	10,00	0,00	10,00	10,00	0,00
	Max	----	----	----	11,00	11,00	0,00	11,00	11,00	0,00
	Prosjek	----	----	----	10,50	10,50	0,00	10,50	10,50	0,00

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

Izvor: TISUP

COMMISSION EUROPEENNE
 Direction générale de l'Agriculture
 D2. Viandes bovine, porcine, ovine et aviculture

CENE STOKE ZA KLANJE U EU

CENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE

PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
 MARKET PRICES - MEMBER STATES

Datum
 od: 06.04.09
 do: 12.04.09

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU	Promena poslednji
Junad U2	345.9	309.5	343.4	332.2	316.2	443.8	350.2	357.0	301.8	413.4	346.2	351.1	325.7	246.2	373.4	309.8	266.5	259.4	310.1	377.6	-0.16								
Junad U3	323.0	303.9	345.0	329.5	453.2	353.9	343.0	301.3	405.2	323.9	361.4	327.4	252.6	363.2	307.9	267.7	310.2	354.7	-0.50										
Junad R2	299.8	299.1	323.4	326.7	237.9	417.6	295.4	322.0	294.8	351.1	219.0	328.1	239.3	357.4	264.4	299.1	286.5	347.8	255.6	301.7	324.1	0.04							
Junad R3	272.6	295.0	328.2	320.9	418.5	332.1	316.0	285.2	360.1	225.9	314.2	240.1	290.0	293.7	319.4	239.9	349.0	301.4	260.1	348.7	259.5	304.4	326.8	-0.20					
Junad O2	2615	267.4	277.7	290.9	283.9	216.8	398.7	249.5	273.0	296.2	282.0	205.6	229.0	296.2	233.8	290.0	273.0	289.8	227.4	328.3	248.4	281.1	274.8	289.7	240.3	286.9	270.0	-0.94	
Junad O3	247.4	275.9	290.1	285.7	223.5	390.0	303.0	288.0	281.9	303.8	282.0	224.0	232.8	284.0	280.0	281.8	301.5	233.4	332.4	249.4	286.7	287.5	241.5	289.1	282.6	-0.87			
Bikovi R3	312.3	267.4	292.9	297.4	313.2	217.8	410.3	322.9	322.4	294.9	388.3	282.0	209.1	229.3	334.3	234.8	290.0	301.3	320.5	232.4	352.7	249.1	298.6	275.3	297.1	247.9	297.2	327.3	-0.41
Bikovi	286.9	221.8	295.9	233.0	278.5	297.7	242.3	274.8	297.1	288.9	253.2	267.0	3.59																
Goveda U2	286.9	221.8	295.9	231.2	231.2	297.7	242.3	274.8	297.1	288.9	253.2	267.0	3.59																
Goveda U3	345.0	297.3	334.3																										
Goveda U4	345.0	299.7	328.5																										
Goveda R3	324.0	299.7	32.0																										
Goveda R4	283.1	263.5	314.0	294.0	313.6	270.0	312.5	303.8																					
Goveda O3	288.0	284.5	237.6	312.5	306.0																								
Goveda O4	218.2	260.1	262.0	256.0	282.7	330.4	244.0	300.5	280.3																				
Goveda	230.5	250.0	283.3	302.0	248.3	237.6	304.1																						
Krave R2	258.3	260.1	262.3	287.6	289.8	320.3	236.6	244.8	309.7	293																			
Krave R3	277.0	304.0	231.1	200.9	204.0	96.4	273.9																						
Krave R4	230.5	254.1	242.9	208.1	308.0	266.6	235.8	276.7	231.0	206.2	221.1	251.2	198.3	188.7	234.4	276.1	268.5	0.40											
Krave O2	227.0	248.2	245.6	166.5	244.8	292.0	263.9	267.8	235.3	202.4	232.5	214.4	188.9	208.1	275.4	251.0	15												
Krave O3	242.5	174.9	206.9	217.1	220.2	161.0	211.7	194.8	248.0	240.2	220.9	179.0	192.1	287.3	178.3	230.6	199.2	181.4	188.7	228.5	182.5	185.2	210.3	246.5	217.7	129			
Krave O4	238.2	177.4	205.5	228.7	230.2	162.0	204.6	195.5	253.0	249.7	231.5	181.6	184.3	248.0	198.8	238.5	210.3	195.9	187.4	225.9	187.5	177.3	208.4	214.2	258.8	231.9	135		
Krave P2	230.9	208.5	225.4	235.8	144.4	182.0	195.7	245.0	252.2	179.6	181.2	203.2	242.5	216.5	198.8	224.0	194.4	161.0	162.7	188.3	259.4	234.8	0.62						
Krave P3	202.2	188.9	175.1	165.3	187.2	164.0	161.6	206.0	211.9	187.5	167.0	166.7	165.2	240.4	189.1	196.5	185.4	165.9	161.9	223.6	169.3	169.5	173.7	203.1	160.2	147			
Krave	162.3	167.1	196.1	201.3	152.5	147.9	173.5	232.0	242.1	205.1	167.0	161.6	175.1	227.9	218.1	219.6	193.2	176.2	236.3	174.4	132.9	176.5	164.4	234.4	216.4	0.98			
Junice U2	237.7	184.4	205.0	186.3	224.0	163.9	188.6	184.7	254.7	245.6	210.7	167.0	175.3	173.9	165.1	163.9	232.5	214.3	188.1	175.1	229.1	165.9	173.4	163.1	168.2	250.1	227.8	112	
Junice U3	354.5	265.1	311.2	316.3	392.0	302.6	438.3	280.9	217.4	368.2	290.3	349.0	0.08																
Junice R2	334.5	247.4	335.6	303.3	330.2	387.0	304.8	419.8	291.1	226.2	276.4	319.7	360.5	0.71															
Junice R3	289.5	299.1	241.9	282.6	306.5	400.1	269.7	323.0	298.8	384.9	86.7	273.3	207.2	361.3	249.4	232.8	245.3	314.5	321.5	2.04									
Junice R4	275.0	236.1	300.3	298.4	389.5	305.5	324.0	299.6	425.9	278.0	211.1	288.6	213.4	311.1	264.4	316	142												
Junice O2	235.5	290.5	287.9	266.6	303.0	300.0	267.7	209.8	245.3	219.4	249.5	310.3	3.88																
Junice O3	204.0	213.9	235.4	232.8	199.0	388.2	301.6	250.0	283.3	246.4	177.3	165.9	275.0	200.1	260.3	192.4	341.4	243.0	209.2	211.0	273.6	226.1	296.4	256.7	1.14				
Junice O4	281.1	249.7	235.4	199.6	387.2	302.1	270.0	286.9	270.5	244.0	181.8	216.5	267.2	201.1	255.1	202.5	268.2	248.9	204.2	276.1	237.8	301.3	260.7	2.41					
Pollacke	205.7	243.4	238.1	233.0	312.9	263.0	266.8	244.0	172.8	216.7	266.5	207.7	240.4	162.4	239.6	235.3	301.4	277.5	3.25										
Promena poslednje nedelje	317.4	217.8	227.5	270.0	272.1	202.1	390.0	306.7	341.2	295.0	409.6	244.0	178.5	212.4	327.2	202.3	262.0	186.7	278.4	204.0	360.0	242.3	246.4	213.5	265.2	244.1	307.2	312.7	192
	263.0	236.4	246.8	252.3	270.1	188.8	373.1	266.3	285.2	282.6	361.7	235.2	184.6	206.3	306.4	206.3	190.7	211.3	280.7	211.3	316.0	235.4	265.5	216.2	250.2	229.5	296.8	286.7	0.97
	-0.4	14.8	4.6	-116	-10	-5.9	3.3	14	-0.5	0.3	4.9	-13	110	-6.7	-15	5.3	-3.2	-0.1	7.3	-2.9	-17	4.6	6.5						

Izvor: EU Komisija

PARAZITI KOD OVACA

Organizmi koji žive na ili u tijelu drugih organizama nazivaju se paraziti. U zavisnosti od toga gdje žive dijele se na endo (žive u tijelu domaćina) i ekto parazite (žive na tijelu domaćina). Postoji veliki broj parazita a samim tim i parazitskih bolesti. U toku bolesti kod životinja manifestuju se vidljivi znaci kao što su: slaba tjelesna kondicija, slabost, gubitak apetita, pojava naduvenog somaka, proliv, malokrvnost, edem (otok), abortusi, opadanje ili slaba vuna, a ponekad dovodi i do uginuća.

Od najvažnijih parazita kod ovaca razlikujemo: Protozoe: *kokcidia*, *piroplazma*, *toksoplazma*; Helmiti: *trematode*, *cestode*, *nematode*; Ekto paraziti (spoljašnji paraziti): *insekti*, *krpelji* i *šugarci*.

Metilj

Postoje Veliki i Mali metilj. Veliki Metilj (*Fasciola Hepatica*) je parazit koji živi u jetri i žučnim kanalima ovaca, stvarajući kanale u jetri i na tak način uništavajući njegovu normalnu funkciju. Ova bolest se najčešće javlja u vlažnim regionima. Mali Metilj (*Dicrocoelium dendriticum*) njegovi neposredni domaćini su puž i mrav, a bolest se javlja u višim regijama. Ovce se zaraze metiljem kada zajedno sa hranom i vodom u svoj organizam unose i mlade metilje. Oboljele ovce izmetom izbacuju jaja i na taj način zaraze pašnjake. Teško oboljele ovce mogu umrijeti bez vidljivih simptoma. Ovce pokazuju potištenost, slabost, lako se zamaraju i imaju podvilični otok. U jetri po klanju ovih životinja, može se primijetiti sitni paraziti braon boje, nalik na listiće. Što se tiče zaštite od metilja, treba izbjegavati vlažne i vodene pašnjake za ispašu.

Pantljičare

Pantljičare ili cestode su paraziti koji ne nanose velike štete ovcama. Najvažniji vidovi pantljičara su:

- *Moniezija* dugački, bijeli, pljosnati crvi, koji mogu biti prisutni u crijevima nakon klanja, ali lako mogu i da se primijete u izmetu. U slučajevima začepjenja crijeva moguće je gubitak apetita, slaba tje-

lesna kondicija kod oboljelih ovaca a i jagnjadi. Ovaj parazit ne nanosi mnogo štete, ali u većem slučaju prouzrokuje začepljenje crijeva, naročito kod mladih jagnjadi, a lako se zaraze kada zajedno sa hranom pojedu i zaražene grinje.

- *Cisticerkoza* odrasli paraziti žive u crijevima pasa. Ovce se zaraze prilikom ishrane hranom ili vodom zaraženom jajima koja su izbačena u spoljnu sredinu putem izmeta pasa. Moguća je pojava gubitka apetita i tjelesne težine kod oboljelih ovaca. Prilikom klanja primjećuju se mali mjehurići (larve) parazita u tijelu ili u organima ovaca.

- *Ehinokokoza* javlja se kod ovaca ali je opasna i za ljude. Ovce se zaraze preko zaražene hrane ili vode. Prilikom klanja ovaca mogu se primijetiti manji ili veći mjehurići pantljičare na organima (posebno pluća i jetra). Ovce se ne liječe. Preporučuje se pravovremeno klanje i uništavanje organa oboljelih ovaca.

Krpelji

To je vidljiv sitan parazit koji siše krv, sa 4 para nogu. Kod teško zaraženih ovaca javlja se slabokrvnost i gubitak tjelesne mase. Najčešće se javlja i paraliza koja započinje od zadnjih nogu, sa slabošću i nekoordiniranim pokretima i širi se prema prednjim nogama, vratu i glavi. U ovom slučaju ako je liječenje neadekvatno ovce umiru. Oboljenje se javlja u rano proljeće, kod mladih ovaca. Objekti gdje se drže ovce treba tretirati insekticidima. Ovce se mogu liječiti od krpelja kupanjem u rastvorima insekticida u proljeće i jesen.

Šuga

Parazitska bolest prouzrokovana od nekoliko različitih parazita, mogu da prouzrokuju različita oštećenja kože zato što žive u različitim slojevima kože. Od znakova oboljena najznačajnija su svrab, gubitak vune i kraste na mjestima bez vune. Šuga se liječi kupanjem ovaca u rastvorima insekticida u proljeće i jesen.